

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

รูปแบบการศึกษา

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) โดยศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาด้วยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเบาหวานที่ไม่พึงอินซูลิน แบบไม่เป็นทางการเป็นรายบุคคลที่คลินิกโรคเบาหวานแผนกผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลนครพิงค์ อ.แม่ริม จ. เชียงใหม่ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามปลายเปิด และเลือกติดตามสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ป่วยแบบลึกที่บ้านของผู้ป่วยบางราย ร่วมกับการศึกษาประวัติการรักษาโรคเบาหวานของกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษาเปรียบเทียบ ระหว่างผู้ป่วยที่สามารถควบคุมโรคเบาหวานได้ดี ผู้ป่วยที่ควบคุมโรคเบาหวานได้ปานกลาง และผู้ที่ควบคุมโรคเบาหวานไม่ได้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้ เป็นผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินที่มารับการตรวจรักษา ที่คลินิกเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครพิงค์ อำเภอแม่ริม จังหวัดเชียงใหม่ ระหว่าง 1 เมษายน 2535 ถึง 30 มิถุนายน 2535 โดยทำการสัมภาษณ์ผู้ป่วยที่โรงพยาบาลนครพิงค์ จำนวน 45 ราย และติดตามศึกษาผู้ป่วยที่คัดเลือกไว้ เพื่อศึกษาโดยวิธีสังเกตและสัมภาษณ์แบบลึกในรายละเอียดที่บ้านของผู้ป่วย โดยคัดเลือกผู้ป่วยเบาหวานทั้งเพศหญิงและเพศชาย จากกลุ่มผู้ป่วยที่ควบคุมโรคเบาหวานได้ดี ควบคุมโรคเบาหวานได้ปานกลาง และควบคุมโรคเบาหวานไม่ได้ กลุ่มละ 2 ราย และผู้ป่วยเบาหวานที่มีอายุมากกว่า 70 ปี ซึ่งสามารถควบคุมโรคได้ดีอีก 1 ราย รวมทั้งสิ้นจำนวน 7 ราย เพื่อทำการศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ยาควบคุมโรคเบาหวาน และหาสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดพฤติกรรมการใช้ยาควบคุมโรคเบาหวานที่เบี่ยงเบนไปจากแผนการรักษาของแพทย์ในผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลิน

การสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยเลือกผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินทุกคนที่มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. เพศหญิงหรือเพศชาย อายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป
2. สามารถเข้าใจ และพูดภาษาไทยได้
3. ได้รับการรักษาโดยรับประทานยาลดระดับกลูโคสในเลือด
4. เต็มใจและยินดีเข้าร่วมในการศึกษารั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษารั้งนี้ใช้แบบสัมภาษณ์ผู้ป่วยด้วยคำถามปลายเปิด ซึ่งผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้น ร่วมกับการสังเกตและสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ประกอบด้วย 3 ส่วน

- ก. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย
- ข. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้ยารักษาโรคเบาหวาน
- ค. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลด้านปัจจัยที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรม การใช้ยาควบคุมโรคเบาหวาน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. ปรึกษาการสร้างแบบบันทึกข้อมูลผู้ป่วย และแบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ
2. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการวิจัยพฤติกรรมสุขภาพ ด้านการแพทย์และเภสัชศาสตร์ เพื่อตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไข
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับผู้ป่วยเบาหวานแบบไม่พึ่งอินซูลินที่มีคุณลักษณะเฉพาะเหมือนกลุ่มตัวอย่างที่คลินิกโรคเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ แล้วทำการปรับปรุงเพื่อให้แบบสัมภาษณ์ง่ายต่อการทำความเข้าใจและมีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

1. เตรียมแบบสัมภาษณ์ และอุปกรณ์ในการเก็บข้อมูลโดยใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ช่วย เช่น เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายรูป
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ป่วยเป็นรายบุคคลร่วมกับการสังเกตและบันทึกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลการสังเกต/สัมภาษณ์ ที่คลินิกโรคเบาหวาน แผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลนครพิงค์ อ.แม่ริม จ. เชียงใหม่
3. ติดตามสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ป่วยแบบไม่เป็นทางการ ที่บ้านของผู้ป่วยที่คัดเลือกไว้ศึกษาจำนวน 7 ราย
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์และถูกต้อง ข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์แก้ไขโดยการติดตามสัมภาษณ์เพิ่มเติมร่วมกับการศึกษาจากบันทึกการรักษาผู้ป่วยของโรงพยาบาล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการบรรยาย และใช้สถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วยเบาหวานชนิดไม่พึ่งอินซูลินที่ถูกสัมภาษณ์ที่โรงพยาบาลนครพิงค์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ
2. ข้อมูลด้านพฤติกรรมการใช้การรักษาโรคเบาหวาน วิเคราะห์เนื้อหาโดยวิธีการบรรยาย
3. ข้อมูลด้านปัจจัยที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมในการใช้ยาควบคุมโรคเบาหวาน ที่เปลี่ยนแปลงไปจากแผนการรักษาของแพทย์ วิเคราะห์เนื้อหาโดยการบรรยาย

